

מאמר טו"ב

התיקון הגדול של הרן אחי אברהם בגלגול יהושע כהן גדול והתנא רבי יהושע

רמ"ע מפאנו: הרן שנשרף בכבשן האש נתגלגל ביהושע כהן גדול שהושלך לכבשן האש וניצל ♦ הקב"ה צירף את מסירות הנפש בפועל של הרן עם מחשבתו הטובה של יהושע כהן גדול ♦ יהושע כהן גדול נתגלגל בתנא רבי יהושע, זהו שאמר לו רבן גמליאל: "מכותלי ביתך ניכר שפחמי אתה" ♦ רבן יוחנן בן זכאי קרא על רבי יהושע: "חוט המשולש לא במהרה ינתק" כנגד ג' גלגולים: הרן בן תרח, יהושע כהן גדול, רבי יהושע בן חנניא.

[א]

הרן נתעבר ביהושע כהן גדול

בספר "גלגולי נשמות" להרמ"ע מפאנו ז"ל [ענינים שקיבל מרבו המקובל האלקי רבי ישראל סרוק זצ"ל, שקיבל מאביהם ורבים של כל המקובלים רבינו האריז"ל], מביא על כך ענין נפלא (סימן מה):

"הרן נתעבר ביהושע כהן גדול, הלא זה אוד מוצל מאש, כי הרן הוא שנמרוד שרפו בכבשן אש, כי אמר אהיה מכת המנצח, וכשראה לאברהם אבינו עליו השלום שלא נשרף, אז נמרוד שרפו להרן, ועתה בא ביהושע כהן גדול והוא תיקונו, ורצה הקב"ה להצילו על שמת בכבשן אש על קידוש השם, לכן עתה הצילו פעם הזאת".

כדי להבין דבריו הקדושים ביתר שאת, נקדים מה שכתוב בדברי הנביא (זכריה ג א): "ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה' והשטן עומד על ימינו לשטנו. ויאמר ה' אל השטן, יגער ה' בך

"וימת הרן על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים" (יא כח). פירש רש"י בשם מדרש אגדה: "על פני תרח אביו, שעל ידי אביו מת, שקבל תרח על אברם בנו לפני נמרוד על שכתת את צלמיו והשליכו לכבשן האש, והרן יושב ואומר בלבו, אם אברם נוצח אני משלו, ואם נמרוד נוצח אני משלו. וכשניצל אברם אמרו לו להרן, משל מי אתה, אמר להם הרן, משל אברהם אני, השליכוהו לכבשן האש ונשרף, וזהו אור כשדים".

נמצינו למדים מזה, כי מסירות נפשו של הרן על קדושת השם היתה רחוקה מלהיות בתכלית השלימות, שהרי מתחילה נסתפק אם למסור נפשו, ואמר בלבו כי אם נמרוד נוצח אני משלו. אולם ידוע מה שאמרו חכמינו ז"ל (ב"ק לח:): "אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה אפילו שכר שיחה נאה". הנה כי כן ראוי להתבונן, אימתי שילם הקב"ה שכרו של הרן שבסופו של דבר מסר נפשו על קדושת השם.

שהיו בניו נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהן.

לפי זה מבואר היטב מה שגער הקב"ה בשטן, על שהעיז לקטרג על יהושע כהן גדול שבניו נשאו נשים נכריות ולא מיחה בהם, באמרו: "הלא זה אוד מוצל מאש", כלומר איך אתה בא לקטרג על קדוש זה יהושע כהן גדול שמסר נפשו על קדושת השם. ואם תאמר שסוף כל סוף חטא שלא מיחה בבניו שנשאו נשים נכריות, על כך אמר לו הקב"ה: "הלא זה אוד מוצל מאש", כלומר הלא אתה רואה שכשנזרק לתוך האש נחרכו בגדיו, ורק גופו ניצול משריפה מאוד מוצל מאש, וכל זה כעונש על שלא מיחה בבניו, אם כן כבר קיבל את עונשו ואין לך רשות לקטרג על צדיק זה.

והנה כבר למדנו מדברי הרמ"ע מפאנו, כי יהושע כהן גדול הוא תיקונו של הרן, ולכן הצילו הקב"ה משריפה בזכות שכבר נשרף בגלגול הראשון בכבשן האש של נמרוד. ונראה לפרש כוונתו בזה, כי בסופו של דבר עשה הרן מעשה טוב, שמסר נפשו בפועל על קדושת השם בכבשן האש של נמרוד, אבל מחשבתו היתה שלא לשמה כי חשב שינצל משריפה כאברהם אחיו, ואילו יהושע כהן גדול גלגול הרן תיקן פגם זה על ידי שמחשבתו היתה לשמה, כי היה מוכן ומזומן באמת ובתמים למסור נפשו להישרף בפועל על קדושת השם, ובזכות זה הצילו הקב"ה עתה מכבשן האש אף שהיה ראוי להישרף על שלא מיחה בבניו.

ויש לפרש לפי זה, מה שהשיב הקב"ה לשטן שקיטרג על יהושע כהן גדול, שהיה ראוי להישרף על שלא מיחה בבניו: "הלא זה אוד מוצל מאש", כי אוד מוצל

השטן ויגער ה' כך הבוחר בירושלם, הלא זה אוד מוצל מאש".

ופירש רש"י: "לשטנו, להשטינו על שהיו בניו נשואות נשים עכו"ם כמו שכתב בספר עזרא... יגער ה' כך השטן, יגער הקב"ה כך אתה השטן, וחוזר ואומר ויגער ה' כך הוא הבוחר בירושלם, שלא תנס לפניו לקטרג על הצדיק הזה, הלא ראוי הוא וזכה לכך שהוצל מאש השריפה. הלא זה אוד מוצל מאש, מפורש באגדת חלק (סנהדרין צג). שהושלך עם אחאב בן קוליא וחבירו לאור".

וצריך ביאור מה שהשיב הקב"ה לשטן: "הלא זה אוד מוצל מאש", וכי משום שניצל מן האש שוב אין עליו קטרוג מה שבניו נשאו נשים נכריות. ונראה לבאר ענין זה, על פי המבואר בגמרא (שם), כי אחאב בן קוליה וצדקיה בן מעשיה שניהם היו נביאי שקר, וכאשר באו לנבוכדנצר כאילו בשליחותו של הקב"ה בנביאות שקר, החליט לבחון אותם כפי שבחן את חנניה מישאל ועזריה על ידי שישליך אותם לכבשן האש לראות אם ינצלו, השיבו לו נביאי השקר, שחנניה מישאל ועזריה זכו להינצל משום שהיו שלשה ואילו אנו רק שנים.

אמר להם נבוכדנצר, שיבחרו להם עוד אחד כדי שיהיו שלשה, החליטו לבחור ביהושע כהן גדול בחשבם שזכותו תגן גם עליהם שינצלו מן האש. מספר הגמרא שנבוכדנצר זרק את שלשתם לתוך כבשן האש, ושני נביאי השקר נשרפו באש כקליות שרופות, ואילו יהושע כהן גדול ניצל מן האש ורק בגדיו נחרכו. שואלת הגמרא: "מאי טעמא איענש", מדוע נענש יהושע כהן גדול שנחרכו בגדיו, "אמר רב פפא,

המצוה, לכן נברא מזה רק הגוף של המלאך בלי הנשמה. לעומת זה אדם שרוצה בכל לבו לקיים מצות צדקה אבל אין לו, הנה יש לו כוונת המצוה לשם שמים אבל חסר לו קיום המעשה בפועל, ונבראת על ידו רק הנשמה של המלאך בלי הגוף.

נמצא כי מהראשון נברא גוף של מלאך ומהשני נבראת הנשמה של המלאך, מה עושה הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, הוא מצרף את המעשה של אותו שיש לו ואינו רוצה עם המחשבה של אותו שרוצה ואין לו, ומשניהם יחד נוצר מלאך קדוש שלם בתכלית השלימות המורכב מגוף ונשמה.

זהו שאמר רבי פנחס בן יאיר: "ישראל קדושים הם", כלומר כאשר מצרפים את כולם ביחד קדושים הם, ומפרש הטעם כי: "יש רוצה ואין לו", ומזה נברא מלאך שיש לו נשמה בלי גוף, "ויש שיש לו ואינו רוצה", ומזה נברא מלאך שיש לו גוף בלי נשמה, ומצרף הקב"ה את שניהם יחד ונעשה מזה קיום המצוה בשלימות, וממילא גם המלאך שנברא הוא בתכלית השלימות עכדה"ק.

אך לפי זה יש לחקור, מכיון שקיום המצוה בתכלית השלימות הוא רק על ידי שניהם יחד, אם כן מי משניהם זוכה שקיום המצוה יקרא על שמו ויקבל שכר קיום המצוה, האם זה שקיים את המצוה בפועל בלי מחשבה, או זה שקיים את המצוה במחשבה בלי מעשה, או שניהם מקבלים שכר בשותפות שוה בשוה.

[ג]

"מחשבה טובה"

הקב"ה מצרפה למעשה"

ונראה ללמוד פתרון לחקירה זו מאחיו הקדוש של הרבי ר' זושא הלא

מאש הוא בול עץ שחלק גדול ממנו נשרף באש, ולא ניצל מהאש רק אור אחד מבול העץ. זהו שאמר הקב"ה לשטן, איך אתה מעיז לקטרג על יהושע כהן גדול שהיה ראוי להישרף בכבשן האש, "הלא זה אוד מוצל מאש", כלומר הלא חלק ממנו כבר נשרף בכבשן האש של נמרוד בגלגול הראשון בהיותו הרן, אם כן בזכות זה היה ראוי שאציל אותו עתה מכבשן האש של נבוכדנצר בכחינת "אוד מוצל מאש", אף שהיה ראוי לעונש על שלא מיחה בבניו.

[כ]

שילוב המעשה הטוב של הרן עם מחשבת יהושע כהן גדול

ונראה לבאר ענין זה ביתר הרחבה, על פי מה שידוע ומפורסם ביאורו הנפלא של הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפאלי זי"ע, על מה שאמר רבי פנחס בן יאיר לרבינו הקדוש הטעם שאינו רוצה ליהנות מאחרים (חולין ז:): "ישראל קדושים הן, יש רוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה". והקשו התוספות (בד"ה ויש) מדוע זה שיש לו ואינו רוצה נקרא קדוש. ותירצו כי מי שאינו רוצה היינו שבכל זאת הוא מזמין אורחים לאכול אצלו מחמת הבושה. אך עדיין צריך להבין מדוע אם כן הוא נקרא קדוש.

אמר על כך הרבי ר' זושא זי"ע, על פי הידוע מדברי חכמינו ז"ל שמכל מצוה נברא מלאך קדוש, והנה כל מלאך מורכב מגוף ונשמה, כי מעצם קיום המעשה של המצוה נברא הגוף של המלאך, ואילו מכוונת ומחשבת המצוה לשמה נבראת הנשמה של המלאך.

מעתה אדם כזה שיש לו כסף ואינו רוצה לתת, אלא שבכל זאת הוא נותן צדקה רק מחמת הבושה, הנה יש לו מעשה המצוה של צדקה אבל חסרה לו כוונת

מחשבה זו אל הפועל, עם המעשה של האדם שקיים המצוה בלי מחשבה, ועל ידי צירוף זה נעשה משניהם מצוה במעשה ובמחשבה בשלימות. וזהו שאמרו חז"ל במתק לשונם: "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", כלומר הקב"ה מצרף המחשבה של הצדיק עם מעשה המצוה של האדם שעשה בלי מחשבה.

אלא שמדברי ה"נועם אלימלך" אנו למדים עוד, שמכיון ששלימות המצוה נשלמת רק על ידי ה"לשמה" של מחשבת הצדיק, לכן מקבל הצדיק השכר של כל המצוה, כמבואר בלשונו הקדוש: "הקב"ה מצרף את העובדא הזאת למחשבתו של הצדיק", כפי שמפרש מאמרם: "זכה נוטל חלקו וחלק חבירו". הרי לנו תשובה ברורה למה שחקרנו למי מגיע השכר של המצוה, שהרי כפי שלמדנו מה"נועם אלימלך" מי שמקיים כוונת ומחשבת המצוה לשמה, הוא זה שמקבל את השכר של כל המצוה.

[ד]

"מתוך שלא לשמה" בחייו
 "בא לשמה" בגלגול השני

ויש לתת טעם לשבח שהשכר מגיע דוקא לצדיק שמשלים את מחשבת המצוה, על פי הידוע מאמר תיקוני הזוהר (תיקון י"כה:): "ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא", כי אהבת ה' ויראת ה' הם בבחינת "תרין גרפיין" - שתי כנפים להעלות התורה והמצוות למעלה. לפי זה כאשר האדם מקיים מצוה במעשה אבל בלי מחשבת לשמה, הרי חסרות שתי הכנפים של אהבה ויראה להעלות המצוה למעלה, אלא שהקב"ה מצרף מחשבת לשמה של הצדיק שמשותקק לקיים המצוה

הוא הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע, אשר הוא גם כן אומר רעיון קדוש זה של הרבי ר' זושא בתוספת ביאור. והנה לשונו הטהורה ב"נועם אלימלך" (פרשת מצורע ד"ה או יאמר זאת תהיה):

"איתא בגמרא (קידושין מ.) מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, יראה לפרש הלשון 'צירוף' שהיה לו לומר מחשבה למעשה. דהנה המחשבה שאדם מחשב איזה דבר, בודאי אין בה שום פניה כי מי יודע בו, ואם אדם מחשב לעשות מצוה או עסק התורה ולא עשה מחמת איזה אונס, ואדם אחר עוסק בתורה או במצוה רק שמכיון בה איזה פניה, הקב"ה מצרף את העובדא הזאת למחשבתו של הצדיק, והוי כאלו הוא [הצדיק] עושה המעשה ההוא.

ולכך (חגיגה טו.) זכה נוטל חלקו וחלק חבירו, פירוש כנ"ל, אם זכה לטהר את מחשבתו תמיד ומחשב לעשות מצוות, ונתבטלו ממנו מכח איזה סיבה, [הרי הוא] נוטל המצוה של חבירו שעשה במעשה אבל לא במחשבה, ונשלם אחר כך על ידי זה מצוה שלימה".

הרי לנו רעיון קדוש זה של הרבי ר' זושא, כי שלימות המצוות היא רק כשישראל מקיימים מצוות ה' במחשבה ובמעשה לשמה בלי שום פניות, אבל אם אדם מקיים מצוות ה' במעשה בלי מחשבה לשמה כראוי, הרי יש כאן חסרון גדול בשלימות המצוות.

אמנם מכיון שלא ידח ממנו נדח, מצרף הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו המחשבה הקדושה של הצדיק, שחישב לעשות מצוה כזו בשלימות בלתי לה' לבדו, אלא שנאנס ולא עלה בידו להוציא

בבחינת "אוד מוצל מאש", אם כן בכך הרי תיקן הכל אף שלא נשרף בפועל, כי הקב"ה מצרף מעשה השריפה של הרן בכבשן האש של נמרוד, עם מחשבתו הטהורה של יהושע כהן גדול להשרף בכבשן האש של נבוכדנצר, ומשניהם יחד יש כאן מעשה ומחשבה של מסירות נפש בכבשן האש, שהשכר על כך מגיע ליהושע כהן גדול שהשלים את מחשבת המצוה.

יומתק ללמוד מכאן מושג חדש בפירושו המאמר (פסחים נ:): "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה". כי אפילו אם בגלגול זה לא יזכה לעסוק בתורה ומצוות לשמה, הנה מכיון שלא ידח ממנו נדח הרי "שמתוך שלא לשמה בא לשמה", כלומר שיתגלגל ויבוא שנית בעולם הזה לעסוק בתורה ומצוות לשמן, כפי שקרה להרן אחי אברהם שמסר נפשו על קדושת השם שלא לשמה, אבל זכה להתגלגל שנית בגלגול יהושע כהן גדול שתיקן את הרן, בכך שמסר נפשו במחשבתו על קדושת השם לשם שמים בלי שום פניות.

[ה]

"יגער ה' בך הבוחר בירושלים"

על פי האמור יתכן לומר פרפרת בפירושו הכתוב: "ויאמר ה' אל השטן, יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים, הלוא זה אוד מוצל מאש". ונתייגעו המפרשים לפרש מה שאמר הקב"ה לשטן: "יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים", איך מתקשר מה שהקב"ה בחר בירושלים עם מה שגער הקב"ה בשטן. ונראה לפרש ענין זה, על פי מה שמצינו במדרש (ב"ר נו י) טעם נפלא, על

באהבת ה' ויראת ה', ועל ידי זה עולה המצוה למעלה לרצון לפני ה', לכן ראוי שהצדיק יקבל השכר של המצוה שהרי רק על ידו עלתה למעלה.

על פי האמור מוסיף ה"נועם אלימלך" (שם) לפרש מאמר חז"ל (פסחים נ:): "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אע"פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה". כלומר אל יאמר האדם איזו תועלת יש בקיום המצוות שלא לשמה, כי באמת יש בזה תועלת גדולה מכיון שהקב"ה לוקח מעשה המצוה שנעשתה שלא לשמה, ומביאו לצרפו למחשבה של הצדיק שמשתוקק לעבוד את ה' לשמה בלתי לה' לבדו. וזהו שאמרו: "שמתוך שלא לשמה בא לשמה" - "בא" דייקא, שהקב"ה מביא את "שלא לשמה" של אדם זה ומצרפו עם ה"לשמה" של הצדיק.

אמור מעתה יתבאר היטב קישור הפסוקים: "ויראני את יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך ה'", אותו מלאך ה' בגוף ונשמה נוצר בשלימות, ממה שצירף הקב"ה המעשה הטוב של הרן שמסר נפשו בפועל על קדושת השם, עם מחשבתו הטהורה של יהושע כהן גדול, שהיה מוכן ומזומן להשרף על קדושת השם, "והשטן עומד על ימינו לשטנו", בטענה מדוע הצילו הקב"ה משריפה.

"ויאמר ה' אל השטן, יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים, הלוא זה אוד מוצל מאש". כלומר מכיון שבגלגול הראשון בהיותו הרן כבר נשרף בפועל בכבשן האש, ובגלגול זה נתכוון להשרף על קדושת השם במחשבה טהורה, אלא שהקב"ה הצילו משריפה והוא

את ה' נכנס לשם ללמוד תורה, ולא יצא מבית מדרשו להחזיר הרשעים בתשובה מחשש שמא יפול ברשתם. ויש לומר כי מטעם זה קרא את ירושלים פלטרין של מלך בתואר "שלם", לרמוז שצריך האדם להסתכל על עצמו שיהיה שלם בתכלית השלימות בלי שום פגם.

אולם אברהם אבינו לא נסתפק בכך, אלא יצא מבית המדרש כדי להחזיר אחרים בתשובה, ככתוב (בראשית יב ה): "ואת הנפש אשר עשו בחרן". ואם תאמר הלא יש חשש שמא יפול בעצת רשעים, הנה שת אברהם עצה בנפשו להתלבש ביראת ה' כל היום, עד שמגודל הפחד והיראה לא ימשך אחר עצת רשעים, ולכן קרא את ירושלים פלטרין של מלך "יראה", לרמוז שצריך להתלבש ביראת ה' כדי להחזיר אחרים בתשובה.

והנה צירף הקב"ה שני השמות יחד בשם "ירושלם", לרמוז שצריך לאחוז בשתי הדרכים גם יחד, כי לפעמים בהיותו עדיין בתחילת דרכו בודאי שצריך להתרחק מלהחזיר אחרים בתשובה, כי במקום שהוא יחזירים יכולים הם להפילו ח"ו במצולות מות, אולם גם מזה אל יניח ידו בהיותו מרגיש חזק כאיתן, ללכת בדרכו של אברהם לפרסם אמונתו יתברך שמו בעולם.

[1]

"ירושלים הבנויה"

כעיר שחוכרה לה יחדיו"

ויש לומר שלזה נתכוון נעים זמירות ישראל בדברו משבח ירושלים (תהלים קכב): "שיר המעלות לדוד, שמחתי באומרים לי בית ה' נלך, עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם, ירושלם הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו". הכוונה

מה שבחר הקב"ה לקרוא פלטרין של מלך בתואר "ירושלים":

"אברהם קרא אותו יראה שנאמר (בראשית כב יד) ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה, שם קרא אותו שלם שנאמר (שם יד יח) ומלכי צדק מלך שלם, אמר הקב"ה אם קורא אני אותו יראה כשם שקרא אותו אברהם שם אדם צדיק מתרעם, ואם קורא אני אותו שלם אברהם אדם צדיק מתרעם, אלא הריני קורא אותו ירושלים כמו שקראו שניהם יראה שלם ירושלים". ופירש רש"י כי ירא"ה בגימטריא יר"ו ובצירוף של"ם הרי ירושלים [חסר י' כפי שכתוב בתורה נביאים וכתובים].

ונראה לבאר מה שצירף הקב"ה בשם ירושלים את שם בן נח עם אברהם אבינו, כי כאשר נתבונן במהות קדושתו של שם בן נח לעומת אברהם אבינו, הנה שם בן נח היה בזמן המבול ובזכותו ניצלו נח ובניו מהמבול, כמבואר במדרש (ב"ר כט ה): "ונח מצא חן בעיני ה', אמר רבי סימון, מצינו שהקב"ה עושה חסד עם האחרונים בזכות הראשונים, ומנין שהקב"ה עושה עם הראשונים בזכות האחרונים, ונח מצא חן בעיני ה', באיזו זכות, בזכות תולדותיו". ואין ספק שהכוונה בזה בעיקר על שם בן נח שהיה צדיק גמור.

והנה כבר נתבאר לעיל (מאמר ב אות ה) כי שם בן נח שעמד כאיתן סלע בדור המבול שלא ללכת בעצת רשעים ובדרך חטאים, דגל בשיטה של התבדלות ופרישה מכל העולם, כי מאחר שבני העולם מושחתים ומקולקלים ראוי לפרוש מהם ולשבת יומם ולילה בד' אמות של הלכה, לכן העמיד בית מדרש שנקרא על שמו "בית מדרשו של שם", והיה כל המבקש

עם מחשבתו הטהורה של יהושע כהן גדול להישרף בכבשן האש של נבוכדנצר, ומשניהם יחד יש כאן מעשה ומחשבה של מסירות נפש בכבשן האש.

[ז]

”מכותלי ביתך אתה ניכר
שפחמי אתה”

עתה הבה נתבונן עוד בנפלאות דרכי הקב”ה מסבב כל הסיבות, שהשלים את תיקונו של הרן אחי אברהם שכאמור נתגלגל תחילה ביהושע כהן גדול, אולם אחר כך נתגלגל שוב אצל התנא הקדוש רבי יהושע בן חנניה. ענין זה למדנו ממה שמצינו בגמרא (ברכות כח.) כי רבן גמליאל הנשיא אחרי שציער את רבי יהושע עלה לביתו לפייסו, וכשנכנס לביתו וראה שהקירות הם שחורים, אמר לו: ”מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה”. ופירש רש”י: ”עושה פחמים, ויש אומרים נפח”.

אומר על כך הרמ”ע מפאנו זצ”ל בספר ”גלגולי נשמות” (סימן סא):

”רבי יהושע בהוא מעשה דרבן גמליאל פליג עליה, ושם אתמר ‘מכותלי ביתך ניכר שפחמי אתה’, הוא עיבורו דיהושע כהן גדול (זכריה ג ב) הלא זה אוד מוצל מאש. וזהו שאמר פחמי אתה והושחרו פניו”.

נמצינו למדים מדבריו הקדושים שיש כאן חוט המשולש, ראשיתו הרן אחי אברהם שנשרף בכבשן האש על קידוש השם, אלא שלא נתכוון לגמרי לשם שמים כי בחן תחילה מי ינצח, מכל מקום מכיון שסוף כל סוף נשרף על קדושת השם, שילם לו הקב”ה שכרו בבחינת (ש”ב יד יד): ”והשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח”,

כזה, כי דוד המלך שמח בהגיע לשערי ”ירושלם” כי בשמה ”חבורה לה יחדיו” - נצטרפו קדושותיהם של שני קדושי עליון, קדושת שם בן נח שידע לעמוד כסלע איתן שלא ללמוד ממעשי הרשעים, וקדושת אברהם שהאיר לבני דורו דרכי התורה והאמונה בה’.

נמצינו למדים משם ”ירושלם”, כי כך דרכו של הקב”ה שמצרף קדושה משני צדיקים, אם כן מזה יש ללמוד גם כן יסוד נפלא שלמדנו משני האחים הקדושים הרבי ר’ אלימלך והרבי ר’ זושא זי”ע, שהקב”ה ברוב רחמיו וחסדיו מצרף מעשה טובה של אדם שלא היתה לו מחשבה זכה, עם המחשבה הטובה של אדם שלא היה לו מעשה, ומשניהם יחד נוצרת שלימות המצוה.

מעתה יש לומר כי זהו שאמר הקב”ה לשטן, שקיטרג על יהושע כהן גדול שלא נשרף בכבשן האש: ”ויאמר ה’ אל השטן, יגער ה’ בך השטן”, ומפרש ואומר הסיבה לגערה זו: ”ויגער ה’ בך הבחור בירושלם”, כלומר שבחר הקב”ה בשם ”ירושלם” כדי לצרף קדושת שם בן נח עם קדושת אברהם אבינו, ומוכח מזה כי כך דרכו של הקב”ה לצרף קדושה משני אנשים, והוא הדין שהקב”ה מצרף מעשה פלוני עם מחשבתו של אלמוני.

הנה כי כן מה לך לקטרג על יהושע כהן גדול, ”הלוא זה אוד מוצל מאש”, כי בגלגול הראשון בהיותו הרן כבר נשרף בפועל בכבשן האש, אם כן מספיק מה שנתכוון עתה בגלגול זה במחשבתו הטהורה להישרף בפועל על קדושת השם בלי שום פניות, כי הקב”ה מצרף מעשה השריפה של הרן בכבשן האש של נמרוד,

[ח]

רבי יהושע גרם

להכניס תלמידים שאין תוכם ככרם

בספר "כדאי הוא רבי שמעון" על עניני ל"ג בעומר הארכנו לבאר בזה, מה שחכמינו ז"ל מספרים בגמרא (ברכות כז: כח.), על מאבק קשה שהתחולל בין שני תנאים גדולים, אבירי תורה קדושים וטהורים, הלא הם: רבן גמליאל הנשיא ורבי יהושע. כתוצאה מכך העמיד רבן גמליאל את רבי יהושע על רגליו, ולא נתן לו רשות לשבת במשך כל השיעור, עד שנתקבצו החכמים והחליטו לפטר את הנשיא הישיש רבן גמליאל, ולמנות במקומו את רבי אלעזר בן עזריה הצעיר שהיה אז רק בן שמונה עשרה.

מינוי זה גרם למהפכה גדולה ועצומה בחיי עולם התורה כפי ששנינו בגמרא (שם כח.): "תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס, שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר, כל תלמיד שאין תוכו ככרו לא יכנס לבית המדרש". אולם רבי אלעזר בן עזריה הנשיא החדש דגל בשיטה אחרת, שראוי להכניס לבית המדרש כל מי שרוצה בכך אפילו אם אין תוכו ככרו.

מספר הגמרא: "ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי", כלומר שניתוספו הרבה ספסלים של לומדי תורה בבית המדרש. נחלקו בזה בגמרא כמה ספסלים ניתוספו: "חד אמר אתוספו ארבע מאה ספסלי, וחד אמר שבע מאה ספסלי", אחד אומר שניתוספו ארבע מאות ספסלים, וחד אומר שניתוספו שבע מאות ספסלים.

והנה כלל גדול הוא שאין שום דבר במקרה, ובכך ראוי להתבונן מדוע

והוריד אותו שוב בעולם הזה בגלגול יהושע כהן גדול.

והנה יהושע כהן גדול הושלך לכבשן האש על ידי נבוכדנצר, אולם כוונתו היתה לשם שמים כי היה צדיק גדול, ובכך תיקן את הרן וזכה להינצל משריפה, אלא שבגדיו נחרכו משום שלא מיחה בכניו, ואז בא שוב פעם שלישית בגלגול רבי יהושע אב בית דין, ונתייגע על הפרנסה והיה פחמי כפי שהיה ניכר מכותלי ביתו, לרמז על מה שנחרכו בגדיו בגלגול יהושע כהן גדול.

נפלא להבין בזה מה ששנינו באבות דרבי נתן (פרק יד משנה ג): "חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי לכולן קרא להן שמות... ליהושע בן חנניא קרא לו (קהלת ד יב) חוט המשולש לא במהרה ינתק". ונתייגעו המפרשים לבאר מה היתה כוונתו שקרא עליו דוקא מקרא זה: "חוט המשולש לא במהרה ינתק".

אך לפי האמור נראה לומר ברתת ובויע, כי רבן יוחנן בן זכאי נתכוון כאן לדבר עמוק ונפלא בענין שורש נשמתו של רבי יהושע בן חנניא, כי בבריאתו נשלמו החוט המשולש: א. הרן אחי אברהם. ב. יהושע כהן גדול. ג. יהושע בן חנניה. ומי לנו גדול כרבן יוחנן בן זכאי שאכן מתאים לגלות לנו סוד זה, כפי שהעידו חכמינו ז"ל על גודל השגתו בתורה (סוכה כח.): "אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי, שלא הניח מקרא ומשנה גמרא הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים קלין וחמורים... שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים... דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן הויות דאביי ורבא".

נפשו על קדושת השם אבל תוכו לא היה כברו, כי מסירות נפשו לא היתה לגמרי לשמה בחשבו שינצל כאברהם, ולמרות כל זאת זכה להתגלגל ביהושע כהן גדול שמסר נפשו לשם שמים, ואחר כך נתקן סופית אצל החוט המשולש רבי יהושע בן חנניה, ונתקיים בהם: "מתוך שלא לשמה בא לשמה", אם כן מגלגולו של רבי יהושע מוכח שראוי להכניס לבית המדרש גם מי שאין תוכו כברו, לכן דוקא על ידו נסתכב שינוי גדול זה להכניס בבית המדרש גם מי שאין תוכו כברו.

נסתכב מן השמים שדוקא על ידי התנא רבי יהושע, נשתנו סדרי הישיבה והכניסו בבית המדרש אפילו מי שאין תוכו כברו. לפי האמור יש לומר, כי דוקא מהתנא רבי יהושע יש לנו הוכחה ברורה לשיטת הנשיא החדש רבי אלעזר בן עזריה, שראוי להכניס לבית המדרש גם תלמיד שאין תוכו כברו, כי בסופו של דבר יהיה תוכו כברו שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

והנה ענין זה הרי נלמד מהתנא רבי יהושע שהיה גלגול הרן אחי אברהם, שמסר

